

تعدیلات سنواتی: نوع، علل و واکنش بازار سرمایه

دکتر امید پورحیدری

استاد حسابداری دانشگاه شهید باهنر کرمان

پست الکترونیکی: Opourheidari@uk.ac.ir

رحمت اله هوشمندزعفرانی*

کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه شهید باهنر کرمان

پست الکترونیکی: rahmat.hooshmand@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱۲/۰۶ ، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۴/۱۴

چکیده

شرکتها معمولاً باید اثرات اصلاح اشتباه بااهمیت دوره های گذشته و یا تغییر رویه های حسابداری را در قالب تعدیلات سنواتی گزارش و پی آن صورتهای مالی مقایسه ای را تجدید ارائه کنند. وجود تعدیلات سنواتی و متعاقب آن تجدید ارائه صورتهای مالی بر مربوط بودن و قابلیت اتکای اطلاعات مالی اثر منفی دارد. با این حال، طی سالهای اخیر تعدیلات سنواتی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رواج زیادی داشته است. در این مقاله، با توجه به مطالعات انجام شده در سطح بین الملل و ایران، علل تعدیلات سنواتی و واکنش بازار سرمایه نسبت به تعدیلات سنواتی به صورت تئوری بیان شده است. همچنین با ارائه آمار و ارقام واقعی برخی از شرکتهای بورسی، نوع تعدیلات سنواتی آنها مورد تحلیل و تفسیر قرار گرفته شد. بدین منظور، تعداد ۲۵۶ مشاهده طی سالهای ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۰ به عنوان نمونه استخراج گردید. نتایج بررسی تحلیلی نشان داد که بیشتر تعدیلات سنواتی از نوع انتقال زیان و اصلاح اشتباهات بااهمیت منفی می باشد. به

طوری که به طور متوسط تعدیلات سنواتی از نوع انتقال هزینه در این شرکتها تقریباً ۷٪ فروش خالص و ۴۸٪ قدر مطلق سود (زیان) دوره بوده است. همچنین به طور متوسط تعدیلات سنواتی از نوع اصلاح اشتباه با اهمیت منفی ۳/۵٪ فروش خالص و ۶۳٪ قدر مطلق سود (زیان) دوره آنها بوده است.

واژه های کلیدی: تعدیلات سنواتی، نوع تعدیلات سنواتی، واکنش بازار سرمایه

مقدمه

تصمیم‌گیری صحیح در بازار سرمایه نیازمند اطلاعاتی قابل اتکاء، مربوط و به موقع است که بتوان با کمک آن منابع موجود و در دسترس را به گونه‌ای مطلوب تخصیص داد. این اطلاعات اگر بدرستی فراهم و پردازش نشود، اثرات منفی بر فرد تصمیم‌گیرنده در پی خواهد داشت. سود هر سهم و نسبت قیمت به سود هر سهم از جمله شاخص‌هایی است که مورد استفاده تحلیل‌گران و سرمایه‌گذاران قرار می‌گیرد. از طرفی، خود سود مبنای محاسبه مالیات، پاداش، سود تقسیمی و ... می‌باشد. لذا، رقم سود بر مناسبات اقتصادی افراد ذینفع و ذیربط تاثیر گذار است. از آنجا که محتوای اطلاعاتی تعدیلات سنواتی^۱، اصلاح یا تعدیل سودی است که در دوره‌های قبل مبنای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی قرار گرفته است؛ اما این رقم سود تعدیل شده، با تاخیر و پس از اخذ تصمیمات مرتبط، ارائه می‌شود. از این رو، در بسیاری از موارد امکان بازنگری در تصمیمات گذشته و یا اصلاح جریان‌های نقدی مبتنی بر این اطلاعات وجود ندارد [۱۲].

از دیدگاه سرمایه‌گذاران، اخبار تعدیلات سنواتی فقط بیانگر مشکلات عملکرد دوره گذشته نیست بلکه نوعی پیش‌بینی مشکلات آتی برای شرکت و مدیریت آن نیز می‌باشد. همچنین وجود تعدیلات سنواتی موجب سلب اطمینان سرمایه‌گذاران نسبت به اعتبار و شایستگی مدیریت و کاهش سودهای گزارش شده می‌گردد [۲۶]. نتایج بیشتر تحقیقات انجام شده در سطح بین‌الملل نیز حاکی از آن است که بازار سرمایه در کوتاه‌مدت واکنش بسیار منفی به تعدیلات سنواتی نشان می‌دهد [۱۷، ۲۲ و ۲۳]. به عنوان نمونه، پالمروس و همکاران (۲۰۰۴) واکنش بازار به اعلان تجدید ارائه فصلی و سالانه حدود ۹/۲٪^۰ گزارش کردند [۲۲]. همچنین یافته‌های تحقیق ریچاردسون و همکاران (۲۰۰۲) نشان داد که واکنش بازار به اعلان تجدید ارائه تقریباً ۱۱٪- بوده است [۲۳].

نتایج بسیاری از این مطالعات نشان می‌دهد که واکنش بازار به این موارد بیشتر به دلایل وجودی آن (اشتباهات یا تحریفات) بستگی دارد. از جمله هنس و همکاران (۲۰۰۸) گزارش کردند که بازده غیرعادی برای تعدیلات سنواتی از نوع تحریفات صورتهای مالی

^۱-Prior Period Adjustments

۱۴٪ و برای تعدیلات از نوع اشتباهات حدود ۲٪ بوده است [۱۶]. یافته‌های پالمروس و همکاران (۲۰۰۴) نیز نشان دهنده این است که بازده غیرعادی برای تجدید ارائه صورتهای مالی متخلف ۲٪ و تجدید ارائه‌های غیر متخلف ۶٪ بوده است [۲۲].

برخی از تعدیلات سنواتی دارای تاثیر مثبت بر سود انباشته است و برخی نیز دارای اثرات منفی بر سود انباشته است و سبب کاهش آن می‌شود. از طرفی، تعدیلات سنواتی ممکن است به دلیل تحریفات عمدی یا اشتباهات سهوی نیز ایجاد شده باشند. بنابراین، ممکن است واکنش سرمایه‌گذاران نسبت به این دو نوع تعدیلات و نوع اثر آن بر سود انباشته متفاوت باشد. به نظر می‌رسد تعدیلات سنواتی که دارای تاثیرات کاهنده بر سود انباشته است و همچنین تعدیلات سنواتی به دلیل تحریفات عمدی، بار منفی بیشتری بر بازار سرمایه ایران داشته باشد.

اهمیت، ضرورت و هدف پژوهش

شرکتها معمولاً باید اثرات اصلاح اشتباه بااهمیت دوره های گذشته و یا تغییر رویه های حسابداری را در قالب تعدیلات سنواتی گزارش و پی آن صورتهای مالی مقایسه ای را تجدید ارائه کنند. وجود تعدیلات سنواتی و متعاقب آن تجدید ارائه صورتهای مالی بر مربوط بودن و قابلیت اتکای اطلاعات مالی اثر منفی دارد. با این حال، طی سالهای اخیر تعدیلات سنواتی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رواج زیادی داشته است [۱]. مطالعات متعددی در ایران به بررسی اهمیت تعدیلات سنواتی، روابط تعدیلات سنواتی و ویژگیهای شرکت و اثری که بر محتوای اطلاعاتی سود می گذارد، پرداخته اند [۳، ۴، ۶، ۷، ۸ و ۹]. آنچه‌انکه نتایج مطالعه کردستانی و همکاران (۱۳۸۹) نشان داد رقم تعدیلات سنواتی بیش از سطح اهمیت تعیین شده در سطح صورتهای مالی دوره مالی قبل بوده است. آنها استدلال می کنند که با توجه به این نتیجه می توان گفت آگاهی استفاده کنندگان صورتهای مالی از آثار مربوط به تعدیلات سنواتی می تواند بر تصمیم گیری آنها موثر باشد [۹]. در این میان، پژوهشگران اندکی به بررسی نوع تعدیلات سنواتی و واکنش بازار سرمایه نسبت به تعدیلات سنواتی پرداخته اند [۱۱]. در این مقاله سعی شده است با توجه به مطالعات انجام شده در سطح بین الملل و ایران، علل تعدیلات سنواتی و

واکنش بازار سرمایه نسبت به تعدیلات سنواتی به صورت تئوری بیان شود و با ارائه آمار و ارقام واقعی برخی از شرکتهای بورسی، نوع تعدیلات سنواتی آنها مورد تحلیل قرار گیرند.

مفهوم تعدیلات سنواتی

تعدیلات سنواتی یعنی اقلام بااهمیت مربوط به سنوات قبل که در تعدیل مانده سود(زیان) انباشته ابتدای دوره منظور می‌گردد و محدود به اقلامی می‌شود که از تغییر در رویه و اصلاح اشتباه ناشی می‌شود، که اصلاحات تکرار شونده معمول و تعدیل برآوردهای انجام شده در سنوات قبل را نیز شامل نمی‌شود. در استاندارد حسابداری شماره ۶ ایران تعدیلات سنواتی « اقلام مربوط به سنوات قبل که در تعدیل مانده سود (زیان) انباشته ابتدای دوره منظور می‌گردد و محدود به اقلامی که از "تغییر در رویه حسابداری" و "اصلاح اشتباه" ناشی گردد» تعریف شده است [۱۰].

در جایی دیگر از استاندارد حسابداری شماره ۶ بیان شده است که تعدیلات سنواتی یعنی تعدیل سود انباشته ابتدای دوره و تجدید ارائه اقلام مقایسه‌ای صورتهای مالی شرکتهای، که از تغییر در رویه حسابداری و اصلاح اشتباه ناشی می‌شود. به بیان دیگر، در این استاندارد وجود تعدیلات سنواتی بدین معنی است که:

الف. شرکت رویه حسابداری جدیدی را اتخاذ نموده که به علت رجحان آن بر رویه‌ی پیشین، از نظر ارائه‌ی مطلوب‌تر صورتهای مالی شرکت، تغییر در رویه‌ی حسابداری قابل توجیه بوده یا اینکه تغییر به موجب قوانین آمره یا استانداردهای حسابداری جدید، الزامی شده است؛ و یا

ب. در دوره جاری اشتباهاتی در ارتباط با صورتهای مالی یک یا چند دوره‌ی مالی گذشته کشف شده است. طبق استانداردهای حسابداری، اثر تعدیلات سنواتی باید از طریق اصلاح مانده‌ی سود(زیان) انباشته ابتدای دوره در صورتهای مالی منعکس گردد. اقلام مقایسه‌ای صورتهای مالی نیز باید ارائه‌ی مجدد شود، مگر آنکه این امر عملی نباشد. در چنین شرایطی موضوع باید در یادداشت‌های توضیحی افشاء شود [۱۰].

منظور از تعدیلات سنواتی در این پژوهش کلیه اقلامی است که سود انباشته اول دوره را تحت تاثیر قرار می دهند.

انواع تعدیلات سنواتی

ارقام مندرج در صورتهای مالی شرکتها، به ویژه رقم سود، آثار مالی به همراه دارند. این ارقام مبنای توزیع سود به سهامداران شرکت، محاسبه پاداش مدیران، و پرداخت مالیات است. علاوه بر این، اطلاعات صورتهای مالی می تواند بر تصمیم گیری های سرمایه گذاران و اعتباردهندگان موثر باشد. ارقام حسابداری در بسیاری از تحقیقات و ارزیابی ها نیز مورد استفاده قرار می گیرد. از این رو، ضروری است که اطلاعات حسابداری خصوصیات کیفی مندرج در مفاهیم نظری استانداردهای حسابداری را احراز نماید، تا موجب جابجایی غیر منصفانه منافع ذینفعان نگردد. از آنجا که شبه تقلب و اشتباه عمدی می تواند اعتبار صورتهای مالی را به طور چشم گیری کاهش دهد، ضروری است انگیزه های احتمالی مدیران شرکتها درباره تعدیلات سنواتی بررسی شود.

تحقیقات انجام گرفته در سطح بین الملل از قبیل اگر اوال و چادا (۲۰۰۵) بسیاری از عوامل نظیر طرح های پاداش مدیریت، اعطای اختیار معامله سهام شرکت به مدیران ارشد، قراردادهای بلندمدت وام و تسهیلات مالی، افزایش سرمایه، ترکیب های تجاری، نقش مدیر عامل در هیئت مدیره، ضعف ساز و کارهای حاکمیت شرکتی و هموار سازی سود را با تعدیلات سنواتی و تجدید ارائه صورتهای مالی مرتبط دانسته اند [۱۳]. آورز (۲۰۰۲) در مطالعه ای که انجام داد تعدیلات سنواتی را در هشت دسته جای داد: تعدیلات ناشی از اشتباهات حسابداری، قوانین بورس اوراق بهادار، تقلب، انتقال سود و زیان، تغییر ساختار شرکت، دعاوی قانونی، ادغام یا مشارکت خاص و سود سهمی یا تقسیم سود [۱۹]. هوشمندزعفرانی (۱۳۹۱) تعدیلات سنواتی شرکت های بورسی را در پنج دسته جای داد: تعدیلات ناشی از اصلاح اشتباه مثبت، اصلاح اشتباه منفی، انتقال سود، انتقال زیان و سایر [۱۱].

از نگاه کالن و همکاران (۲۰۰۲) بر اساس اصول پذیرفته شده حسابداری، تعدیلات سنواتی شامل دو طبقه اصلی می‌باشند: (۱) تعدیلات ناشی از تغییر در اصول و رویه‌های حسابداری و (۲) تعدیلات ناشی از اشتباهات حسابداری [۸]. تعدیلات ناشی از اشتباهات حسابداری شامل قبول گزارشگری مالی خلاف اصول پذیرفته شده حسابداری توسط مدیریت می‌باشد که به احتمال زیاد در مواردی که مدیریت آگاهانه و عمدی سود را دستکاری می‌کند، ایجاد می‌شود [۲۳]. طبق استاندارد حسابداری شماره ۶ ایران تعدیلات سنواتی ناشی از تغییر در رویه‌های حسابداری و اصلاح اشتباهات است. در این استاندارد اصلاح اشتباهات شامل اشتباهات ریاضی، اشتباه در بکارگیری رویه‌های حسابداری، تعبیر نادرست یا نادیده گرفتن واقعیت‌های موجود در زمان تهیه صورتهای مالی، تغییر از یک رویه غیر استاندارد حسابداری به یک رویه استاندارد حسابداری، و موارد تقلب می‌باشد [۱۰].

عوامل مختلفی می‌تواند موجب ایجاد تعدیلات سنواتی و در نهایت منجر به تجدید ارائه صورتهای مالی دوره‌های گذشته شود، از جمله:

الف. اشتباه با اهمیت

مسائل حسابداری شامل اشتباهات متداول حسابداری می‌باشد. در مواردی ممکن است صورتهای مالی منتشر شده یک یا چند دوره قبل شامل اشتباهات بااهمیتی باشد که تصویر مطلوب را مخدوش و در نتیجه قابلیت اتکای صورتهای مالی مزبور را کاهش دهد. اصلاح چنین اشتباهاتی نباید از طریق منظور کردن آن در سود و زیان سال جاری انجام گیرد، بلکه باید با ارائه مجدد ارقام صورتهای مالی سال (های) قبل به چنین منظوری دست یافت. در نتیجه، مانده افتتاحیه سود (زیان) انباشته نیز بدین ترتیب تعدیل خواهد شد [۱۰].

ب. تغییر در برآورد

یکی از محدودیت‌های اصلی تهیه‌کنندگان اطلاعات حسابداری، ارائه به موقع این اطلاعات به استفاده‌کنندگان است. تهیه صورتهای مالی سالانه و میان دوره‌ای با هدف ارائه اطلاعات به موقع صورت می‌گیرد. اطلاعات دقیق مربوط به نتایج عملکرد یک فعالیت

اقتصادی تنها در پایان عمر آن مشخص می‌شود. اما در حسابداری نمی‌توان تا پایان عمر یک واحد تجاری انتظار کشید لذا عمر واحد تجاری به دوره‌های زمانی کوتاه‌تر تقسیم می‌شود و اطلاعات و گزارش‌های مالی مربوط به هر یک از دوره‌ها با فرض تداوم فعالیت تهیه می‌گردد. در نتیجه، شرکتها برای تهیه اطلاعات به موقع باید آثار مالی رویدادهای آتی را برآورد کنند [۴]. برآوردهای حسابداری ماهیتاً عبارت از تخمین‌هایی است که با کسب اطلاعات اضافی در دوره‌های بعد ممکن است تغییر یابد. بنابراین اصلاح اشتباه را باید از این گونه تغییرات تمیز داد. به گونه مشابه، سود یا زیانی را که پس از مشخص شدن پیامد یک پیشامد احتمالی مورد شناخت قرار می‌گیرد و برآورد دقیق آن قبلاً میسر نبوده است نمی‌توان به عنوان اشتباه با اهمیت قلمداد کرد.

ج. تغییر در رویه

منظور از تغییر رویه حسابداری تغییر از یک روش مجاز به روش مجاز دیگر است. تغییر رویه حسابداری می‌تواند اختیاری یا اجباری باشد. تغییر رویه حسابداری معمولاً به دلیل تغییر در استانداردهای حسابداری یا تدوین استانداردهای حسابداری جدید اتفاق می‌افتد. عمدتاً چنین تغییراتی اجباری هستند [۲]. یکی از خصوصیات کیفی صورتهای مالی قابل مقایسه بودن آن می‌باشد. برای نیل به این خصوصیت، ثبات رویه در نحوه عمل حسابداری طی هر دوره مالی و نیز از یک دوره مالی به دوره مالی بعد ضروری است. از اینرو، نباید در رویه‌های حسابداری تغییری صورت گیرد. همانطور که در استانداردهای حسابداری نیز عنوان شده است نباید در رویه‌های حسابداری تغییری صورت گیرد، مگر اینکه به علت رجحان رویه جدید بر رویه پیشین، از نظر ارائه مطلوب تر صورتهای مالی واحد تجاری، تغییر در رویه حسابداری قابل توجیه باشد یا اینکه تغییر به موجب قوانین آمره یا استانداردهای حسابداری جدید، الزامی شود.

د. تغییر ساختار شرکت

تغییرات حقوق صاحبان سرمایه و ساختار آن در زمره مهم‌ترین اقلام اطلاعاتی مندرج در صورتهای مالی است و از اینرو باید به گونه‌ای مشخص منعکس شود.

بخشی از این تغییرات در گردش حساب سود و زیان انباشته مستقیماً در ذیل صورت سود و زیان دوره انعکاس می یابد. سایر تغییرات از جمله گردش حساب اندوخته قانونی، حساب اندوخته اختیاری و حسابهای مربوط به اقلامی که طبق استانداردهای حسابداری مستقیماً به حقوق صاحبان سرمایه منظور می گردد و همچنین تغییرات ناشی از افزایش یا کاهش سرمایه باید در یادداشت‌های توضیحی مربوط افشا شود.

به موجب استاندارد حسابداری شماره ۶ ایران، تغییرات حقوق صاحبان سرمایه به شرح زیر در صورتهای مالی انعکاس می یابد:

الف. باتوجه به اهمیت اطلاعات مندرج در حساب سود (زیان) انباشته، گردش این حساب، متشکل از سود (زیان) دوره، سود (زیان) انباشته ابتدای دوره، تعدیلات سنواتی، و هرگونه مبلغ انتقالی از سایر سرفصل‌های حقوق صاحبان سرمایه (مجموعاً سود قابل تقسیم)، سود سهام پیشنهادی، مبالغ انتقالی به اندوخته‌های قانونی و اختیاری (مجموعاً تخصیص سود)، بلافاصله زیر صورت سود و زیان دوره انعکاس می یابد.

ب. گردش حساب اندوخته قانونی و اندوخته‌های اختیاری تخصیص یافته از محل سود قابل تقسیم و همچنین گردش حسابهای مربوط به اقلامی که طبق استانداردهای حسابداری مربوط، مستقیماً به حقوق صاحبان سرمایه منظور می شود (از قبیل مازاد تجدید ارزیابی) در یادداشت‌های توضیحی افشا می گردد.

ج. گردش سایر اقلام از قبیل حساب سرمایه و صرف سهام در یادداشت‌های توضیحی افشا می گردد [۱۰].

ه. انتقال سود و زیان به دوره‌های بعد

درآمد حاصل از فروش و ارائه خدمات، مرکز ثقل توانایی شرکت برای رشد و پیشرفت است. چنانچه شرکتی درآمد دوره‌های گذشته خود را بیش از میزان واقعی گزارش نماید، نه تنها عملکرد گذشته آن اغراق آمیز بوده است بلکه ممکن است رشد آینده شرکت نیز متزلزل شود. به عبارتی، از دید سرمایه‌گذاران، در خصوص روند آتی

شرکت ابهام ایجاد خواهد شد. لذا، نگرانی سرمایه گذاران پیرامون رشد آتی شرکت باعث تجدید نظر در ارزش شرکت خواهد شد که به صورت تقلیل ارزش، ظاهر خواهد شد. در سالهای اخیر، اکثر تعدیلات سنواتی دارای اصلاح اشتباه ناشی از شناسایی درآمد بوده است و به نظر می رسد شرکتهای پیشرفته بیشتر تمایل به تعدیلات سنواتی دارند. آمار نشان می دهد بیش از یک سوم تعدیلات سنواتی حسابداری در امریکا مربوط به صنایع پیشرفته بوده است [۲۵].

بر طبق گزارش کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا نیز اصلاح درآمد دوره های گذشته، علت اصلی تعدیلات سنواتی بوده است. نتایج بررسی های انجام شده حاکی از آن است که چون اصلاح درآمد دوره های گذشته می تواند بر توان سودآوری آتی شرکت اثر گذار باشد، بنابراین، تعدیلات سنواتی ناشی از اصلاح درآمد دوره های گذشته دارای تاثیرات مخرب تری نسبت به تعدیل به دلیل سایر موارد است. به بیان دیگر، شواهد حاکی از آن است که سرمایه گذاران به تعدیلات سنواتی به دلیل اصلاح اشتباه ناشی از شناسایی درآمد نسبت به سایر دلایل، واکنش شدیدتری نشان می دهند. بنابراین، پیش بینی می شود تعدیلات سنواتی به دلیل انتقال سود و زیان به دوره های بعد واکنش منفی تری از سوی بازار سرمایه، در پی داشته باشد [۲۳].

بر اساس اصول حسابداری، شرکت می تواند برای بدهی های قابل پیش بینی، برگشت از فروش و خدمات پس از فروش، ابهام در دریافت مطالبات، کاهش ارزش موجودی کالا و سرمایه گذاری ها و ... ذخیره منظور نماید. تخصیص نامناسب ذخیره احتمال وقوع تعدیلات سنواتی و تجدید ارائه صورتهای مالی را افزایش خواهد داد. مثلاً، ممکن است شرکتی در سال جاری اقدام به ایجاد ذخیره نماید تا زیان گزارش شده را افزایش دهد و ذخایر مازاد را در سال مالی بعد به سود منتقل کند تا بتواند سود شرکت را متورم نماید و بالعکس. به عنوان مثال، اگر مدیریت شرکت بابت سرقت و افت موجودی فیزیکی ذخیره قابل ملاحظه ای در نظر نگیرد می تواند بهای تمام شده کالاهای فروش رفته را کمتر گزارش کند و در نتیجه سود خالص بیش از واقع نشان دهد.

یکی از موارد دیگری که به طور ناخواسته و به دلیل قطعی نبودن مبلغ آن در تاریخ تهیه صورتهای مالی و مشخص شدن مبلغ قطعی آن در سال بعد بر سود انباشته ابتدای دوره تاثیر می گذارد، بحث مالیات است. شرکتها در پایان سال مالی برای تعیین هزینه مالیات مجبور به گرفتن ذخیره هستند. تعیین ذخیره مالیات شرکتها بر اساس استانداردهای حسابداری انجام می شود، اما مبلغ قابل پرداخت آن پس از پایان سال مالی و بر اساس قوانین مالیاتی محاسبه می گردد. به دلیل برخی تفاوتها در قوانین حسابداری و قوانین مالیاتی، همواره بین سود حسابداری و سود مشمول مالیات اختلاف وجود دارد. بنابراین، پس از قطعی شدن مبلغ مالیات، سود انباشته ابتدای دوره نیز که متأثر از سود پس از مالیات سال قبل بوده، تحت تاثیر قرار می گیرد.

و. قوانین، مقررات و دستورالعملها

یکی از عوامل دیگری که باعث ایجاد تعدیلات سنواتی می شود، تغییر قوانین، مقررات و دستورالعملها یا وضع قوانین، مقررات و دستورالعملهای جدید توسط نهادهای قانون گذار می باشند. به عنوان مثال، مجلس، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان تامین اجتماعی، سازمان امور مالیاتی و ... این سازمانها می توانند با اتخاذ قوانین، مقررات و دستورالعملهای جدید موجب ارائه مجدد صورتهای مالی دوره گذشته شوند.

علل تعدیلات سنواتی

حجم زیاد رسواییهای حسابداری در طی چند سال اخیر منجر به سلب اعتماد عمومی از شرکتهای بزرگ و موسسات حسابرسی آنها شده است. تمام این رسواییها، همراه با تعدیلات سنواتی بوده اند. به بیان دیگر، کلیه شرکتهایی که در سالهای اخیر ورشکست شده اند، اقدام به تجدید ارائه صورتهای مالی خود نموده اند. در اغلب موارد، وجود تعدیلات سنواتی بیانگر وجود مشکلات در سیستم کنترل داخلی و حاکمیت شرکتی در شرکتهایی بوده است که شهرت و ارزش آنها در بازار آسیب دیده و حتی در برخی موارد منجر به ورشکستگی آنها شده است. دولت آبادی (۱۳۹۰) به نقل از واتس و زیمرمن (۱۹۸۶) بیان می کند: "اگر اطلاعات مالی برای دستیابی به اهداف مدیریت همراه با

سوگیری گزارش شود، مدیریت سود رخ داده است. مدیریت سود می‌تواند با اهداف مختلفی انجام گیرد که بخشی از این طیف گسترده را گزارشگری متقلبانه تشکیل می‌دهد" [۵].

برخی تحقیقات پیشین از قبیل اگراوال و چادا (۲۰۰۵)، افندی و همکاران (۲۰۰۷) و مور (۲۰۰۷) نشان داده‌اند که وجود تعدیلات سنواتی اغلب به عنوان روشی برای مدیریت سود بکار گرفته می‌شود. یعنی شرکتها سود دوره مالی را بیش از واقع نشان می‌دهند و در دوره‌های مالی بعد با استفاده از تعدیلات سنواتی منفی، آثار سودهای دوره (های) قبل را خنثی می‌نمایند [۵ و ۱۳]. مور (۲۰۰۷) معتقد است که تعدیلات سنواتی، خواه نتیجه تغییر در روش در محدوده روش‌های مورد پذیرش استانداردهای حسابداری باشد و خواه خارج از محدوده استانداردهای حسابداری (گزارشگری متقلبانه)، از انگیزه‌های یکسانی نشأت می‌گیرد. با این وصف، برای یافتن نشانه‌های تعدیلات سنواتی، از انگیزه‌های مدیریت سود، مانند انگیزه افزایش ثروت شخصی و دستیابی به سود مورد انتظار برای اهداف مختلف می‌توان بهره جست [۵]. بررسی انجام شده از سوی پالمروس و همکاران (۲۰۰۴) نشان می‌دهند که واکنش بازار سرمایه به تعدیلات سنواتی در اثر دو عامل اصلی تنزل چشم انداز آتی شرکت، و افزایش عدم اطمینان در مورد این چشم انداز، صورت می‌گیرد [۲۲].

گرتسن و همکاران (۲۰۰۶) بیان می‌کنند عواملی که می‌توانند باعث افزایش تحریف صورتهای مالی، افزایش احتمال قصد و نیت مدیریت برای تجدید ارائه و ایجاد تعدیلات سنواتی یا ترکیبی از افزایش تحریف و احتمال قصد و نیت مدیریت شوند؛ به پنج طبقه تقسیم می‌شوند:

الف- اعتبار پایین مدیریت^۱
ب- فاصله ادراک^۲

ج- تاثیر بر گستره‌ای وسیع^۱

^۱ - Discrediting of Management

^۲ - Comprehension Gap

د- اختلال در ارتباط بین مدیریت و اشخاص ذینفع^۲
و- عدم هم سویی بین مدیریت، حسابرسان و سایر مسئولان^۳ [۴].

واکنش بازار به تعدیلات سنواتی

وجود تعدیلات سنواتی می‌تواند تاثیر منفی بر اعتماد سرمایه‌گذاران داشته باشد. تعدیلات سنواتی شامل حساب‌های اصلی سود، منجر به موارد تقلب بیشتر و واکنش بازار به ارائه‌های مجدد سود می‌شوند که بیشتر منفی هستند [۲۱]. تعدیلات سنواتی برای بازار، حاوی اطلاعات جدیدی است. از دیدگاه سرمایه‌گذاران، اخبار تعدیلات سنواتی فقط بیانگر مشکلات عملکرد دوره گذشته نیست بلکه نوعی پیش بینی مشکلات آتی برای شرکت و مدیریت آن نیز محسوب می‌شود و موجب سلب اطمینان سرمایه‌گذاران نسبت به اعتبار و شایستگی مدیریت و کاهش کیفیت سودهای گزارش شده می‌گردد. در حقیقت، تعدیلات سنواتی ارائه شده در صورت حساب گردش سود به صورت شفاف و صریح، پیام و علائمی پیرامون قابل اتکا نبودن صورتهای مالی دوره‌های گذشته و کیفیت پایین آن‌ها ارائه می‌نماید. بنابراین، متعاقب ارائه مجدد، انتظارات سرمایه‌گذاران در ارتباط با جریان‌های نقدی آتی و نرخ بازده مورد انتظار آنها تغییر می‌یابد [۲۶].

نتایج پژوهش کالن و همکاران (۲۰۰۲) حاکی از آن است که بازار در کوتاه‌مدت واکنش بسیار منفی به تعدیلات سنواتی و ارائه مجدد نشان می‌دهد [۸]. بازده غیرعادی تجمعی پیرامون تجدید ارائه گویای این واقعیت است. پالمروس و همکاران (۲۰۰۴) نشان دادند که واکنش بازار به اعلان تجدید ارائه سالانه و فصلی ۹٫۲٪- می‌باشد [۲۲]. به طور مشابه، ریچاردسون و همکاران (۲۰۰۲) نشان دادند که واکنش بازار به اعلان تجدید ارائه سود ۱۱٪- بوده است [۲۳]. ویلسون (۲۰۰۸) کاهش بلندمدت در محتوای اطلاعاتی سود پس از ارائه مجدد را مورد آزمون قرار داد. نتایج حاکی از این بود که سود پس از ارائه مجدد دارای محتوای اطلاعاتی نسبتاً کمتری است [۲۴]. پالمروس و همکاران (۲۰۰۴)

^۱ - Tip-of the Iceberg effect

^۲ - Paralysis

^۳ - Non-Alignment

شواهدی ارائه نمودند که چنانچه به دلیل ارائه مجدد، سود کاهش یابد واکنش بازار در تاریخ اعلان، منفی خواهد بود. آنها دریافتند که میانگین نرخ بازده غیرعادی انباشته در طی دور دو روزه بعد از اعلان سود برای نمونه آماری ۹- درصد شده است [۲۲].

دولت آبادی (۱۳۹۰) بیان می‌کند که کنی و مک دانیل (۱۹۸۹) با بررسی ویژگی شرکت‌هایی که سودهای سه ماهه گزارش شده قبلی را اصلاح کرده بودند، نشان دادند که سرمایه‌گذاران به طور خاص در زمان تجدید ارائه واکنش منفی نشان دادند. آنان همچنین بین گزارش‌هایی که اشتباه منتشر شده بودند و گزارش‌هایی که اصلاح شده بودند، بازده غیرعادی منفی گزارش کردند. همچنین او گزارش می‌کند که دیچو و همکاران (۱۹۹۶) نشان دادند که واکنش بازار سرمایه به ارائه مجدد صورتهای مالی در اثر دو عامل اصلی صورت می‌گیرد؛ یکی تنزل چشم انداز آتی شرکت، و دیگری افزایش عدم اطمینان در مورد این چشم انداز می‌باشد. عموماً چشم انداز آتی شرکت زمانی تنزل می‌یابد که از طریق ارائه مجدد صورتهای مالی، سود خالص آن کاهش پیدا کند. آنان نشان دادند که صورتهای مالی تجدید ارائه شده، واکنش منفی بازار بورس را به همراه دارد [۵].

بی‌شاپ و اچر (۲۰۰۰)، نشان دادند که سرمایه‌گذاران در سال تغییر، آثار مثبت تغییرات حسابداری را تقلیل و آثار منفی آن را افزایش می‌دهند؛ و همچنین در سالهای بعد، هنگام ارزش‌گذاری سهام شرکتها تغییرات حسابداری را از یاد نمی‌برند [۱۵]. نتایج پژوهش وو (۲۰۰۲)، حاکی از آن است که تقلیل اعتبار شرکت و مدیریت آن در نزد سرمایه‌گذاران بدلیل ارائه مجدد منجر به کاهش معنادار ضرایب واکنش به سود برای فصول پس از ارائه مجدد نسبت به فصول قبل از ارائه مجدد خواهد شد. همچنین، یافته‌های او نشان داد بازار به طور معناداری، در طول دوره سه روزه، نسبت به اعلان ارائه مجدد واکنش منفی نشان می‌دهد. بازده غیرعادی در طول دوره مورد نظر ۱۱٪- بوده است. همچنین شواهد مبین آن بود که در طول دو فصل قبل از اعلان ارائه مجدد روند نزولی قابل توجهی در بازار حکم فرماست و تا دو فصل پس از آن، پایداری منفی وجود دارد [۲۵].

آندرسون و یان (۲۰۰۲) با بررسی عوامل تعیین کننده واکنش بازار به اعلان تجدید نشان دادند که پیرامون(اطراف) اعلان تجدید ارائه، بازده غیرعادی تجمعی منفی وجود

دارد [۱۴]. ریچاردسون و همکاران (۲۰۰۲)، طی دوره ۱۲۰ روزه قبل و بعد از اعلان تجدید ارائه بازده منفی را گزارش کرده‌اند [۲۳]. لین و همکاران (۲۰۰۳)، دریافتند که ارائه مجدد، بازارهای سرمایه را در زمینه‌های فراتر از واکنش قیمت سهام نسبت به اطلاعیه ارائه مجدد از قبیل پاداش و تغییرات مدیران را تحت تاثیر قرار می‌دهد [۱۸]. پالمروس و اسپولز (۲۰۰۴) با بررسی واکنش بازار سرمایه به اعلان تجدید ارائه صورتهای مالی نشان دادند که واکنش منفی به تجدید ارائه صورتهای مالی در مواردی که مربوط به تقلب باشد، موجب تغییر چندین حساب گردد، سود گزار شده را کاهش دهد، یا حسابرس یا مدیریت به آن مرتبط باشند، شدیدتر است. همچنین، در مواردی که افشای کافی در رابطه با تجدید ارائه صورت نگرفته است، واکنش بسیار شدیدتر بوده است [۲۱]. پالمروس و همکاران (۲۰۰۴) با شناسایی واکنش بازار به اعلان تجدید ارائه به این نتیجه رسیدند که به طور متوسط بازار نسبت به اعلان تجدید ارائه واکنش منفی نشان می‌دهد [۲۲].

هنس و همکاران (۲۰۰۸) صورتهای مالی تجدید ارائه شده را بر حسب دلایل وجودی آن به دو نوع طبقه‌بندی کردند: تجدید ارائه به دلیل اشتباهات و تجدید ارائه به دلیل تحریفات. آنان نشان دادند که بازده غیرعادی برای تعدیلات ناشی از تحریفات صورتهای مالی ۱۴٪ بوده در حالی که برای اشتباهات ۲٪ بوده است [۱۶].

کالن و همکاران (۲۰۰۲) دلایل احتمالی واکنش منفی بازار به تعدیلات سنواتی را ناشی از موارد زیر می‌دانند:

۱. تجدید ارائه، اخبار و اطلاعات جدیدی حاکی از کاهش جریان های نقدی مورد انتظار آتی، به بازار منتقل می‌کند.
۲. نشانه‌ای از سیستم اطلاعاتی و گزارشگری حسابداری ضعیف و احتمالاً نقطه عطفی در ارتباط با بروز مشکلات مدیریتی شرکت است.
۳. علامتی از رفتار فرصت طلبانه مدیریت است و مبین آن است که باید سودهای گزارش شده قبلی به دلیل به کار گرفتن روش‌های پذیرفته نشده، برآوردها و اشتباهات عمدی و سهوی اصلاح گردند [۸].

مطالعات داخلی نیز حاکی از واکنش منفی بازار سرمایه به تعدیلات سنواتی است. نتایج پژوهش شریعت پناهی و کاظمی (۱۳۸۹) حاکی از آن بود که تجدید ارائه صورتهای مالی موجب کاهش محتوای اطلاعاتی سود می‌شود و شرکتهایی که عمده‌ترین دلیل تجدید ارائه صورتهای مالی آنها اصلاح اشتباه ناشی از شناسایی درآمد است، محتوای اطلاعاتی سود آنها کاهش یافته است [۸]. ثقفی و همکاران (۱۳۹۰) نشان دادند که متعاقب تجدید ارائه صورتهای مالی، کاهش بلندمدت در محتوای اطلاعاتی سود رخ داده است [۴]. هوشمندزعفرانیه (۱۳۹۱) نشان داد که بازار سرمایه ایران نسبت به تعدیلات سنواتی از نوع اشتباهات منفی حسابداری، انتقال درآمد و انتقال هزینه واکنش منفی نشان می‌دهد؛ به طوری که تفاوت میانگین بازده غیرعادی برای این نوع تعدیلات به ترتیب $3/44\%$ و $4/52\%$ بوده است. همچنین نتایج وی نشان داد که بازار سرمایه واکنش قابل تفسیری نسبت به تعدیلات سنواتی از نوع اشتباهات مثبت حسابداری نشان نمی‌دهد. نتایج او حاکی از آن بود که بازار نسبت به تعدیلات سنواتی از نوع انتقال هزینه واکنش بیشتری نسبت به سایر تعدیلات نشان می‌دهد. به طوری که اختلاف میانگین بازده غیرعادی تجمعی مربوط به تعدیلات سنواتی از نوع انتقال هزینه $4/52\%$ بوده است [۱۱].

بررسی تحلیلی نوع تعدیلات سنواتی

در این پژوهش، تعدیلات سنواتی مندرج در گردش حساب سود انباشته تعدادی از شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی تحلیلی مختصری قرار گرفته است. اطلاعات مورد استفاده از صورتهای مالی منتشر شده شرکتهای بورسی در سایت مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی گردآوری شده است. جامعه آماری شامل شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۱۳۸۸ تا پایان سال ۱۳۹۰ می باشد. از این جامعه، تعداد ۲۵۶ شرکت با معیارهای زیر به عنوان نمونه انتخاب شده است:

(۱) به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی آنها منتهی به پایان اسفندماه باشد؛ (۲) شرکتهای جزء بانکها و موسسات مالی نباشند، زیرا افشاهای مالی و ساختارها در آنها متفاوت است و

۳) شرکت‌های نمونه حتماً دارای تعدیلات سنواتی باشند و به لحاظ با اهمیت بودن رقم آن حداقل ۵٪ سود خالص آنها باشد.

با بررسی بخش یادداشت مربوط به تعدیلات سنواتی شرکت‌های ایرانی، مشخص شد که از انواع تعدیلات ذکر شده در بخش مبانی نظری، تعدیلات سنواتی را می‌توان در ۵ دسته جای داد. اصلاح اشتباهاتی که منجر به بستانکار شدن تعدیلات سنواتی می‌شود (اصلاح اشتباهات مثبت)؛ اصلاح اشتباهاتی که منجر به بدهکار شدن تعدیلات سنواتی می‌شود (اصلاح اشتباهات منفی)؛ انتقال درآمد (سود)؛ انتقال هزینه (زیان) و سایر تعدیلات (تغییر ساختار شرکت، تغییر رویه، قوانین و مقررات و ...؛ این موارد بدلیل کم بودن تعداد آنها در این دسته جای داده شده‌اند).

از آنجا که استفاده کنندگان به ارقام با اهمیت توجه ویژه دارند و نسبت به این ارقام واکنش نشان می‌دهند. بنابراین، در تقسیم بندی شرکت‌های نمونه در این ۵ دسته به این صورت عمل شده است که هر نوع تعدیلات سنواتی که رقم آن قابل ملاحظه تر بوده است، شرکت در آن دسته جای داده شده است. از ۲۵۶ شرکت مورد بررسی، ۴۳ شرکت تعدیلات آن از نوع اصلاح اشتباهات مثبت، ۵۱ شرکت تعدیلات آن از نوع اصلاح اشتباهات منفی، ۴۷ شرکت تعدیلات آن از نوع انتقال درآمد (سود)، ۸۵ شرکت تعدیلات آن از نوع انتقال هزینه (زیان) و ۳۰ شرکت تعدیلات آن جزء سایر موارد بوده است.

همانطور که در نگاره شماره ۱ مشاهده می‌شود، متوسط تعدیلات سنواتی شرکت‌های نمونه ۲/۳٪ فروش خالص و حدود ۲۱٪ قدر مطلق سود (زیان) دوره می‌باشد. نکته قابل توجه این می‌باشد که اگر تعدیلات سنواتی جدای از ماهیت آن (بدهکار یا بستانکار بودن) در نظر گرفته شود، به طور متوسط حدود ۳/۷٪ فروش خالص و ۲۹٪ سود (زیان) دوره جاری شرکت‌های نمونه را تعدیلات سنواتی تشکیل داده است که این ارقام قابل ملاحظه می‌باشد. بیشترین نوع تعدیلات سنواتی نسبت به فروش خالص از نوع انتقال هزینه بوده است که تقریباً ۷٪ فروش خالص بوده است. در درجه دوم، بیشترین نوع تعدیلات سنواتی نسبت به فروش خالص، از نوع اصلاح اشتباهات منفی بوده است و بعد از آن به ترتیب، انتقال درآمد، اصلاح اشتباهات مثبت و سایر موارد بوده است. موارد گفته شده

حاکمی از مدیریت سود توسط مدیران شرکتهای نمونه می باشد. همچنین این موارد نشان می دهد که مدیران در سالهای اولیه موجب بیش نمایی سود می شوند و در سالهای بعد از طریق تعدیلات سنواتی اثر آن را خنثی می کنند. در مواردی نیز مدیران دست به هموار سازی سود زده اند و سود دوره ی جاری را به سالهای بعد انتقال داده اند.

نگاره شماره ۱- تعدیلات سنواتی و انواع آن در گردش حساب سود (زیان)

انباشته

نسبت تعدیلات سنواتی به قدر مطلق سود(زیان) دوره	نسبت تعدیلات سنواتی به فروش خالص	میانگین به میلیون ریال			نوع تعدیلات سنواتی
		قدر مطلق سود(زیان) دوره	فروش خالص	تعدیلات سنواتی	
-۰/۲۰۸	-۰/۰۲۳	۱۷۶،۸۷۲	۱،۳۸۲،۷۶۰	-۳۶،۸۳۹	کل تعدیلات سنواتی
۰/۲۸۸	۰/۰۳۷	۱۷۶،۸۷۲	۱،۳۸۲،۷۶۰	۵۱،۰۲۷	قدر مطلق کل تعدیلات
۰/۱۰۵	۰/۰۱۸	۹۱،۷۶۴	۵۴۳،۰۶۹	۹،۶۰۲	اصلاح اشتباه مثبت
-۰/۶۳۰	-۰/۰۳۴	۱۸۳،۰۸۷	۳،۳۸۷،۱۲۳	-۱۱۵،۲۹۰	اصلاح اشتباه منفی
۰/۰۷۶	۰/۰۲۲	۳۹۱،۲۲۲	۱،۳۷۳،۹۴۰	۲۹،۸۵۳	انتقال درآمد
-۰/۴۸۳	-۰/۰۶۹	۱۲۹،۳۰۷	۸۹۹،۸۲۰	-۶۲،۳۹۳	انتقال هزینه
-۰/۰۲۴	-۰/۰۰۴	۸۷،۲۴۴	۵۶۰،۹۶۵	-۲،۱۲۱	سایر

حال اگر تعدیلات سنواتی را با سود (زیان) دوره جاری شرکتهای نمونه تحلیل کنیم، بیشترین نوع تعدیلات سنواتی از نوع اصلاح اشتباهات منفی با متوسط ۶۳٪ بوده است. بعد از آن، بیشترین نوع تعدیلات سنواتی از نوع انتقال هزینه با متوسط ۴۸٪ بوده است و بعد از این، به ترتیب، اصلاح اشتباه مثبت، انتقال درآمد و سایر موارد. بنابراین، اگر تعدیلات سنواتی را با سود (زیان) دوره نیز مقایسه کنیم، واضح است که بیشتر مدیران در سالهای اولیه موجب بیش نمایی سود می شوند و در سالهای بعد از طریق تعدیلات سنواتی اثر آن را خنثی می کنند.

جمع بندی و نتیجه گیری

یکی از اصلی ترین ویژگیهای کیفی اطلاعات حسابداری، قابل اتکا بودن آن است. طبق اصول پذیرفته شده حسابداری، اطلاعاتی قابل اتکا است که عاری از هرگونه اشتباه و تمایلات جانبدارانه باشد. مطالعات انجام شده در ایران حاکی از آن است که درصد بالایی از شرکتهای ایرانی به دلیل اشتباهات حسابداری، صورتهای مالی را تجدید ارائه و ارقامی را در قالب تعدیلات سنواتی گزارش می کنند [۳، ۹ و ۱۱]. تجدید ارائه صورتهای مالی در طیفی از اصلاح اشتباهات سهوی با اهمیت تا گزارشگری متقلبانه قرار می گیرد و همواره نشانه تقلب نیست. اما باید به این مطلب نیز توجه نمود که بسادگی می تواند به عنوان سرپوشی برای رفتارهای متقلبانه مدیریت به کار رود.

نتایج بررسی تحلیلی نشان داد که بیشتر تعدیلات سنواتی از نوع انتقال زیان و اصلاح اشتباهات با اهمیت منفی می باشد. به طوری که به طور متوسط تعدیلات سنواتی از نوع انتقال هزینه در این شرکتها تقریباً ۷٪ فروش خالص و ۴۸٪ قدر مطلق سود (زیان) دوره بوده است. همچنین به طور متوسط تعدیلات سنواتی از نوع اصلاح اشتباه منفی با اهمیت ۳/۵٪ فروش خالص و ۶۳٪ قدر مطلق سود (زیان) دوره آنها بوده است. با توجه به موارد ذکر شده در بخش واکنش بازار به تعدیلات سنواتی و همچنین نتایج مطالعه انجام شده در ایران از قبیل شریعت پناهی و کاظمی (۱۳۸۹)، ثقفی و همکاران (۱۳۹۰) و هوشمندزعفرانی (۱۳۹۱) می توان بیان نمود که بازیگران و سرمایه گذاران بازار سرمایه به خوبی نوع تعدیلات سنواتی را شناسایی می کنند و نسبت به آنها واکنشهای متفاوتی نشان می دهند. بنابراین، در این اوضاع رقابتی که جذب وجوه سرمایه گذاران برای شرکتها با دشواری مواجه شده است، شرکتها باید هشیار باشند و به این نکته توجه نمایند که وجود این تعدیلات در نرخ بازده مورد انتظار سرمایه گذاران و انتخاب آنها برای سرمایه گذاری اثر گذار می باشد.

اگر در صورت حساب گردش سود و زیان انباشته به یادداشت تعدیلات سنواتی نظری بیاندازیم. به وفور در بیشتر شرکتها حساب ذخیره مالیات مشاهده می شود. شرکتها هزینه ها و درآمدها آورده شده در صورت سود و زیان خود را بر اساس اصول پذیرفته شده

حسابداری شناسایی می کنند و در پایین صورت سود و زیان خود سود خالص حسابداری را نشان می دهند. از طرف دیگر، شرکتها برای محاسبه مالیات خود باید در اظهار نامه مالیاتی سود مشمول مالیات را محاسبه کنند و درآمد و هزینه ها را بر اساس قوانین مالیاتی شناسایی کنند. از آنجا که مبلغ مالیات بر سود حسابداری تاثیر گذار است و از آنجا که مالیات طی چند مرحله قطعی می شود و شرکتها در سالهای بعدی مالیات دوره جاری را به اداره دارایی پرداخت می کنند. بنابراین، فرصتی برای مدیران به وجود می آید که از طریق شناسایی میزان مالیات که بر سود حسابداری اثر گذار می باشد، دست به مدیریت سود بزنند. در این مقاله نیز تعدیلات مربوط به افزایش و کاهش ذخیره مالیات در قالب انتقال درآمد یا هزینه در نظر گرفته شده است. با توجه به مطالب گفته شده و نتایج این مقاله، اگر قانون گذاران ما بتوانند فاصله بین مالیات ابرازی و مالیات قطعی را کاهش دهند؛ به نظر می رسد میزان تعدیلات سنواتی در شرکتهای ایرانی به صورت قابل ملاحظه ای کاهش یابد.

منابع و مأخذ

۱. بزرگ اصل، موسی، (۱۳۸۷)، "تعدیلات سنواتی و حقوق سهامداران" **روزنامه دنیای اقتصاد**، شماره ۱۵۷۶، صفحه بورس.
۲. بزرگ اصل، موسی، بادآورنده، یونس و رفیعی، افسانه، (۱۳۹۰)، **حسابداری میانه (۲)**، تهران، نشریات سازمان حسابرسی.
۳. سروری مهر، صمد، (۱۳۸۵)، "ماهیت تعدیلات سنواتی در شرکتها" پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری. دانشگاه علامه طباطبائی. دانشکده مدیریت و حسابداری.

۴. ثقفی، علی، امیری، مقصود و کاظمی، حسین، (۱۳۹۰)، "مطالعه تجربی پیرامون

محتوای اطلاعاتی سود متعاقب تجدید ارائه صورتهای مالی" **نظریه‌های نوین**

حسابداری، سال اول، شماره اول، پاییز، ص. ۲۲-۱.

۵. دولت آبادی، مهدیه، (۱۳۹۰)، "بررسی مقایسه‌ای سود گزارش شده با سود تجدید

ارائه شده شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" پایان نامه کارشناسی

ارشد حسابداری. دانشگاه شهید باهنر کرمان. دانشکده مدیریت و اقتصاد.

۶. سجادی، سید حسین، (۱۳۸۳)، "رابطه تعدیلات سنواتی صورتهای مالی با قیمت سهام،

اندازه و عمر شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" **فصلنامه**

بررسیهای اقتصادی، دوره ۱، شماره ۱، تابستان، ص: ۸۷-۶۳.

۷. سجادی، سید حسین و قربانی، رامین، (۱۳۹۰)، "رابطه بین ویژگی‌های خاص شرکتهای و

تعدیلات سنواتی آنها" **پژوهش‌های تجربی حسابداری مالی**، سال اول، شماره

دوم، زمستان، ص: ۷۵-۶۲.

۸. شریعت پناهی، سید مجید و کاظمی، حسین، (۱۳۸۹)، "تاثیر ارائه مجدد صورتهای

مالی بر محتوای اطلاعاتی سود" **مطالعات حسابداری**، شماره ۲۶، تابستان، ص:

۲۸-۱.

۹. کردستانی، غلامرضا، آزاد، عبدالله و کاظمی، محبوبه، (۱۳۸۹)، "آزمون تجربی اهمیت تعدیلات سنواتی در بازار سرمایه"، **تحقیقات حسابداری و حسابرسی**، انجمن حسابداری ایران، شماره ۸، ص ۶۲-۷۹.
۱۰. کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی، (۱۳۸۹)، **استانداردهای حسابداری**، تهران، انتشارات سازمان حسابرسی، نشریه ۱۶۰.
۱۱. هوشمند زعفرانیه، رحمت اله، (۱۳۹۱)، "بررسی نوع و محتوای اطلاعاتی تعدیلات سنواتی و اثر آن بر هزینه حقوق صاحبان سهام شرکتها" پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه شهید باهنر کرمان. دانشکده مدیریت و اقتصاد.
۱۲. هوشمند زعفرانیه، رحمت اله، (۱۳۹۲)، "پیامدهای تعدیلات سنواتی"، **روزنامه دنیای اقتصاد**، شماره ۲۹۰۸، صفحه بورس.
13. Agrawal, A., and Chadha, S., (2005), "Corporate governance and accounting scandals", **Journal of Law and Economics**, Vol. 48, No. 2, PP. 371-406.
14. Anderson, K. and Yohn, T., (2002), "The Effect of 10-K Restatements on Firm Value, Information Asymmetries, and Investors' Reliance on Earnings", Working paper, Georgetown University.

15. Bishop M. L. and E. A. Eccher, (2000), "Do Markets Remember Accounting Changes? An Examination of Subsequent Years", Available at URL: <http://www.ssrn.com>.
16. Hennes, K. M., Leone, A. J. and Miller, B. P., (2008), "The Importance of Distinguishing Errors from Irregularities Restatement Research: The Case of Restatements and CEO/CFO Turnover", **Accounting Review**, Vol. 83, No. 6, PP. 1-44.
17. Hribar, P. and Jenkins, N. T., (2004), "The Effect of Accounting Restatements on Earnings Revisions and the Estimated Cost of Capital", **Review of Accounting Studies**, Vol. 9, PP. 337-356.
18. Lin J. W. Hwang M. I. and Li J. F., (2004), "A Neural Fuzzy System Approach to Assessing the Risk of Earnings Restatements", *Issues in Information Systems*, Vol. 7, No. 1, PP. 201- 207.
19. Owers, J. E., (2002), "The Informational Content and Valuation Ramifications of Earnings Restatements", **International Business & Economics Research Journal**, Vol. 1, No. 5, PP. 71-87.
20. Nabar, S., Kim, Y. and Heninger, W. G., (2006), "Earnings Misstatements, Restatement and Corporate Governance",

- Journal of Forensic & Investigative Accounting**, Vol. 1, Issue. 2, PP. 1-35.
21. Palmrose, Z. V. and Scholz, S., (2004), "The circumstances and large consequences of non-GAAP reporting: Evidence from restatements", **Contemporary Accounting Research**, Vol. 21, No.1, PP. 139-180.
22. Palmrose, Z. V., Richardson, V. J. and Scholz, S., (2004), "Determinants of Market Reactions to Restatement Announcements", **Journal of Accounting and Economics**, Vol. 37, PP. 59-90.
23. Richardson S., Tuna I and Wu, M., (2002), "Predicting earnings management: The case of earnings restatements", Working paper, University of Pennsylvania and Hong Kong University of Science and Technology, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=338681.
24. Wilson, W. M., (2008), "An Empirical Analysis of the Decline in the Information Content of Earnings Following Restatements", **The Accounting Review**, Vol. 83, No. 2.
25. Wu M., (2002), "Earnings, restatements: A capital markets perspective", Working paper, New York University.
26. Xia W., (2006), "Accounting restatement: a comparison between china and USA". **Journal of modern accounting and auditing**, Vol.2, No.10.

پښتونستان د علومو او انساني مطالعاتو فریښی
پرتال جامع علومو انسانی

Annual adjustments: types, causes and capital market reaction

Abstract

Companies usually have the effect of error correction the significance of the past or changes in accounting practices in the form of adjustments to the annual report and subsequently revised comparative financial statements are presented. Adjustments to the annual financial statements are presented and the subsequent revision of the relevance and reliability of financial information has a negative effect. However, in recent years the annual adjustment of listed companies in Tehran Stock Exchange has evolved. In this paper, according to studies in international and national levels, adjustment of annual and annual adjustments to the capital market reaction to the theory expressed. Some companies also provide actual data exchange, analysis and interpretation of their annual adjustments were made. For this reason, during the years 1388 to 1390, 256 View a sample was extracted. The results showed that most of the annual adjustment of the transmission loss is negative and significant correction of errors. So that the average annual adjustments in the cost of transport companies approximately 7% of net sales and a 48% absolute gain (loss) rounds. the average annual adjustment of the error-correction with negative significance 3.5% of net sales and 63% of the absolute value of profits (losses) of those.

Keywords: annual adjustments, the annual adjustment, capital market reaction